

Közös Agrárpolitika

A **Mezőgazdasági Különbizottság** (SCA) 2022. március 14-i ülésén a Bizottság ismételt **helyzetértékelést adott a mezőgazdasági piacok Ukrajna elleni inváziót követő helyzete** kapcsán és részletesen ismertette a bevezetni tervezett intézkedéseket. Elmondta, hogy az intézményközi megállapodás alapján **aktiválni kell a krízisalapot**, másrészt delegált jogi aktusban meg kell határozni a konkrét intézkedéseket. A források tekintetében döntés szükséges arról, hogy azok mekkora része érkezzon a krízislapból és mekkora a címzett bevételekből. Ezt követően lehet meghatározni azt, hogy források milyen elosztási kulcs alkalmazásával oszthatók fel a tagállamok között, illetve, hogy az intézkedés mely ágazatokra terjedjen ki. Emellett a felhasználási kritériumokat is meg kell határozni akként, hogy az intézkedésnek ne legyen versenytorzító hatása. **Jelezte, hogy lehetőség lesz a források nemzeti társfinanszírozással történő kiegészítésére.** A **sertéshúsr**a bevezetendő magántárolási támogatásról szóló javaslat a héten került bemutatásra, amelyet írásos szavazás, majd március 23-i elfogadás és hatályba lépés követ. A területpihentetési kötelezettség alatt álló területek természetbe vonása kapcsán elmondta, hogy a **növényi fehérjeforrások növelésére - ezáltal az importfüggőség csökkentésére - egyértelmű politikai iránymutatást** fogalmaztak meg az állam- és kormányfők a Versailles-i nyilatkozatban. Ukrajna megtámadása továbbra is felborítja az agrár-élelmiszeripari ellátási láncokat, ezért lehetővé kell tenni az uniós országok számára, hogy nagyon gyorsan, ideiglenesen enyhítsék a harmadik országokból származó takarmányra és gabonafélékre vonatkozó behozatali szabályokat. A javaslatot, illetve koherenciáját a Zöld Megállapodással a Bizottság vizsgálja. Több tagállam is kiemelte, hogy Ukrajna támogatása csak akkor lehetséges, ha az EU-ban az élelmiszerbiztonság és élelmiszer-ellátás garantálható. **Sokan az áruk belső piacon való szabad áramlásának biztosítására hívták fel a figyelmet, miután megszorodtak az ezt korlátozó protekcionista rendelkezések az utóbbi időkben.** Ugyanakkor továbbra is erősödik a tagállamok körében az az elképzelés, miszerint a környezetvédelmi célkitűzések átgondolása és talán halasztása lenne szükséges. Továbbra is napirenden van a parlagon hagyott területek takarmányelőállítás céljából történő bevonása, az ökológiai fókuszterületek növényvédőszer használati tilalom alóli ideiglenes mentesítése, de egyes tagállamok a takarmány- és gabonahiány enyhítésére a GMO szabályozás alóli derogáció lehetőségét is javasolták. A tagállamok üdvözlötték a magántárolási támogatás sertéshúsr a történő bevezetését és támogatták a közös piacszervezés (KPSZ) 219. cikk szerinti rendkívüli intézkedés bevezetését. **A Bizottság ez utóbbi kapcsán elmondta, hogy az nem csak a sertés, hanem más ágazat megsegítésére is lehetőséget biztosít. A felhasználás tekintetében tág szabályozás kialakítására törekszik, mert az egyes tagállamokban jelentős eltérés mutatkozik az érintett ágazatok tekintetében.** Nagy rugalmasságot tervez biztosítani a tagállamok számára jelenléti és ellenőrzési kötelezettség mellett. **A források tagállamok közötti elosztásánál lehetséges szempont lehet a válsággal leginkább érintett szektorok aránya az ország teljes mezőgazdasági termeléséhez viszonyítva, a krízisalaphoz való hozzájárulás nagysága, valamint a földrajzi különbségek.** A finanszírozás kapcsán jogi kötelezettsége van arra, hogy először a címzett bevételeket használja fel, majd ezt követően kerülhet bevonásra a krízisalap. A közvetlen támogatási és területalapú vidékfejlesztési intézkedések előlegeinek kifizetésére egyértelmű nyitottságot mutatott, azonban egyértelműsítette, hogy a jelenlegi jogi keret nem teszi lehetővé az október 16-a előtti kifizetést, így ehhez külön jogszabály szükséges. Az agrárpiacon helyzet kapcsán fogyasztói árnövekedésről számolt be, jelezte, hogy a sertéshús ára egy hét alatt 6,7%-ot emelkedett. Tájékoztatót, hogy az inputanyagok ára továbbra is növekszik, azonban a kereslet enyhe csökkenése is megfigyelhető.

Az ülést követően tovább konkretizálódtak a Bizottság elképzelései. A javaslat **500 millió eurós támogatási csomagot jelentene**, beleértve a válságkezelési tartalék létrehozását is, hogy pénzügyi segítséget nyújtson a jelenlegi válság által leginkább érintett mezőgazdasági termelőknek. A kiszivárogtatott "Élelmiszerbiztonság megőrzése és az élelmiszeri rendszerek ellenálló képességének megerősítéséről" szóló bizottsági közleményt **március 23-án**, mutatnák be. A Bizottság 4 akció keretében törekedne választ találni a válságra, ezek: **1) a piaci intervenció, 2) a krízisalap, 3) egyes**

zöld szabályok alóli mentesség, 4) állami támogatások. 1) A Bizottság **piaci biztonsági hálót** (intervenció, magántárolási támogatás, illetve piaci kivonás) alkalmazna az egyes ágazatok támogatására, míg a tagállamok **a közvetlen kifizetések, valamint a területhez és állatokhoz kapcsolódó vidékfejlesztési intézkedések előlegeinek megnövelt szintjét fizethetnék ki** az esetleges készpénzforgalmi kihívások kezelésére idén ősszel (**október 16-tól**). 2) A **krízisalapból** a forrásokat a tagállamok olyan intézkedésekre fordítanák, amelyek hozzájárulnak az élelmezésbiztonsághoz vagy a piaci egyensúlytalanságok kezeléséhez, és támogatják azokat a mezőgazdasági termelőket, akik az alábbi tevékenységeket folytatják: i) körforgásos gazdaság; ii) tápanyag-gazdálkodás; iii) hatékony erőforrás-felhasználás; és iv) környezet- és éghajlatbarát termelési módszerek. **A tagállamok 200%-kal kiegészíthetnék a számukra elkülönített összegeket.** Az ezekről szóló jogszabályt sürgősségi eljárás keretében fogadnák el, és haladéktalanul hatályba lépne. 3) A Bizottság továbbá **2022-ben átmenetileg lehetővé tenné** a tagállamok számára, hogy **eltérjenek bizonyos környezetbarátabbá tételi kötelezettségektől, hogy bővítsék az EU termelési kapacitását** (egy végrehajtási jogi aktus keretében). Ez lehetővé tenné, hogy ebben az évben **az ökológiai fókuszterületek részét képező paragonon lévő földterületeken bármilyen növényt termeljenek, miközben a zöldítési támogatás teljes szintje megmaradna.** Mivel a KAP összes stratégiai tervét már benyújtották, ezért azokat fogják felhasználni a gáz- és üzemanyagfüggőség, valamint az olyan ráfordítások, mint a **növényvédő szerek és műtrágyák használatát csökkentő beruházások előtérbe helyezésére**, mint például - i) a **fenntartható biogáztermelésbe történő beruházások**, amelyek csökkentik az orosz gáztól való függőséget; ii) a **precíziós gazdálkodásba történő beruházások**, amelyek csökkentik a szintetikus és ásványi műtrágyáktól, valamint a kémiai növényvédő szerektől való függőséget; iii) a **szénelapú gazdálkodás támogatása**, amely csökkenti az üvegházhatású gázok kibocsátását és jobb jövedelmet biztosít a gazdáknak; iv) **az agrárökológiai gyakorlatok támogatása**, amely csökkenti a vegyi anyagoktól való függőséget és tartós élelmezésbiztonságot biztosít. A javaslatban az EU élelmezési rendszerének "szélesebb körű átalakításának részeként, beleértve a növényi alapú táplálkozásra való áttérést, valamint egy rugalmasabb és önállóbb élelmezési rendszer biztosítását", a takarmányimporttól való függőség csökkentését is szorgalmazzák. **A növényi fehérjetermelés támogatása esetében támogatnák a célzott ágazati beavatkozásokat. Rövid távon szükségessé válhat néhány meglévő importkövetelmény átmeneti rugalmasságának biztosítása** (A maximális maradékanyag szint – MRL szabályok felülvizsgálata). A takarmány biztosítása érdekében néhány ország úgy döntött, hogy csökkenti a bioüzemanyagok bekeverési arányát. A takarmányárak emelkedése miatt leginkább a sertés- és baromfitartók a legsúlyosabban érintettek. A Bizottság szerint az EU-ban nem az élelmiszerek elérhetősége a tét, de az alacsony jövedelmű háztartások számára **az élelmiszerek megfizethetősége egy reális kockázat.** 4) Az **állami támogatásokra** vonatkozó, **önálló ideiglenes válságkeret (TCF)** is a tervek között szerepel. Lehetővé tennék a válság által közvetlenül vagy közvetve érintett vállalkozások, köztük a **mezőgazdasági termelők** és halászok támogatását **likviditási támogatás**, valamint a **menövekedett gáz- és villamosenergia-költségekhez nyújtott támogatás** formájában.

 A jelen válság ismét rámutat arra, hogy milyen nehéz a jelenlegi agrártámogatási rendszeren keresztül az állattartók támogatása. A Bizottság javaslatai csak közvetetten és lassan érik el az állattartókat. Logikus lenne, ha a takarmánytermelők vásárolnák fel a kivéreztetett állattartókat, de az egész KAP támogatási rendszere ez ellen dolgozik. Akkor a szántóföldi támogatás, hogy nem éri meg az állattartással járó kockázatokat bevállalni.

A KAP stratégiai tervek kapcsán **a Bizottság március végén, egy csomagban fogja kiküldeni az észrevételeit tartalmazó leveleket minden tagállam számára.** Miután a tagállamok a tervek benyújtásakor nem voltak tudatában az orosz-ukrán háborúnak, ezért **lesz lehetőség a tervek élelmezésbiztonsági szempontból történő módosítására, de ennek során a Zöld megállapodáshoz és a Termőföldtől az Asztalig Stratégiához való hozzájárulásuk nem csökkenhet.** Az ukrán háború és a kialakult piaci helyzet kapcsán lesz egy általános észrevétel minden levélben, amelyben a Bizottság felhívja a tagállamokat arra, hogy vizsgálják és erősítsék meg a tervük egyes elemeit, például: több beruházás biogáz előállításra; a gazdaságok ellenállóképességének erősítése; precíziós mezőgazdasági termelés ösztönzése az alacsonyabb műtrágya felhasználás érdekében. A biztosok

kollégiuma írásos eljárás keretében fogadja el a leveleket március 30-ig, ezt követően a szokásos hivatalos csatornán küldik meg a tagállamoknak és nyilvánossá is teszik azokat. A március 21-i Mezőgazdasági és Halászati Tanácson Janusz Wojciechowski mezőgazdaságért felelős biztos visszajelzést ad a stratégiai tervek kapcsán a főbb észrevételekről, különösen arról, hogy a stratégiai tervek általánosságban jól hozzájárulnak-e a KAP végrehajtásához. A Bizottság különös figyelmet szentelt annak, hogy a tervekben **a támogatások elosztása a kis és közepes gazdaságok szempontjából igazságos-e, hogy megfelelő-e a környezeti- és klímaambíció, valamint, hogy a tervek hozzájárulnak-e az Európai Zöld Megállapodás céljaihoz.** Előzetesen jelezte, hogy szerinte a tagállami tervekből **hiányzik a mennyiségi elemzés arról, hogy a támogatások elosztása igazságosabb-e.** A környezeti- és klímaambíció tekintetében több munkára van szükség, mert nem tartalmaznak a tervek elég információt, és sok esetben kétségesnek tartja, hogy a tervek hatékonyan hozzájárulnak az uniós jogszabályokban rögzített célokhoz. **A Bizottság elkötelezett a tervek gyors elfogadása mellett, hiszen a gazdáknak már nyár végén tisztában kell lenniük az új szabályokkal annak érdekében, hogy azokhoz tudják igazítani az őszi vetésszerkezetet. A Bizottság kapcsolatba fog lépni a tagállamokkal a levelek megküldése után, de bizonyos technikai megbeszélések - a hiányzó elemekről, hibákról – már most elkezdődhetnek.** *A Bizottságon belül továbbra is küzd a hagyományos mezőgazdasági szempontokat megtestesítő élelmezésellátás biztonsága és a klímavédelemi célok. Várhatóan az előzetes terveihez képest kevésbé lesz szigorú a Bizottság a tagállamokkal szemben és nem meri kockáztatni a stratégiai tervek vitájának elhúzódsát.*

A mezőgazdaságban és az erdészetben megvalósítandó **fenntartható karbon gazdálkodással** kapcsolatos Bizottsági közleményről szóló Tanácsi következtetések tervezete a Mezőgazdasági és Halászati Tanács április 7-i ülésén kerül majd elfogadásra. A tagállamok az SCA-n támogatták a következtetéseket és a Bizottság is üdvözölte az új szövegtervezetet. Jelezte, hogy hamarosan létrehozza a karbonelnyelést tanúsító rendszerrel kapcsolatos szakértői csoportot, amelynek elsődleges feladata a karbonelnyelés gyakorlatával, nyomon követésével, tanúsításával kapcsolatban létező legjobb gyakorlatok; módszertan; átlátható és magas minőségű karbon krediteket biztosító tanúsítási rendszer; költség-haszon elemzés; alacsony szén-dioxid kibocsátású mezőgazdasági gyakorlatok fejlesztésére terjed majd ki. Felhívta a figyelmet arra, hogy a tagállamok visszajelzést adhatnak a tervezett uniós tanúsítási rendszerrel kapcsolatban a május 2-án záruló nyilvános konzultáció keretében.

A Bizottság március 23-án készült bemutatni, míg a **növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló rendeletről (SUR) és a természet helyreállítására vonatkozó célkitűzésekről szóló javaslatot** egy későbbi időpontra halasztotta. Az agrárbiztos bejelentését követően szinte azonnal, a francia elnök nyilatkozott arról, hogy a Bizottság a javaslatát még az oroszok ukrán intervenciója előtt fogalmazta meg. Az orosz agresszió egy teljesen más helyzetet teremtett, amihez alkalmazkodni kell. *A francia elnök kampányának egyik központi kérdése az agrárium. Nagy valószínűség szerint a Bizottság csak a francia választások lezárásig „visszakozott” a javaslatától.*

Elemzések szerint a háború következtében mintegy **8 millió tonna búza és 12 millió tonna kukorica fog hiányozni a piacról**, de a valódi kérdés, hogy jövőre mekkora lesz a hiány, mivel addigra az ellátási problémákon felül a most kimaradó vetések elmaradt hozama is jelentkezik. A FAO [előzetes becslései](#) alapján a konfliktus következtében Ukrajnában az őszi gabonafélék, a kukorica és a napraforgómag vetésterületeinek 20-30%-át nem fogják elvetni, vagy betakarítatlanul marad a 2022/23-as szezonban. A G7-ek március 11-én tartott rendkívüli ülésén **ezért Ukrajna felszólította a hét vezető ipari országot, hogy nyújtson jelentős segítséget az ukrán gazdáknak az idej vetéshez, amelynek hiányában a napraforgóolaj, búza és más gabonafélék létfontosságú exportja kerül veszélybe.** Az ukrán kormány vetőmagot, műtrágyát és növényvédő szereket, valamint üzemanyagot, mezőgazdasági gépeket és logisztikai támogatást kért a G7-től az Európába irányuló export fenntartása érdekében. Az EU mezőgazdasági miniszterei a március 21-i agrártanácson vitatják meg a javaslatot.

Eközben az uniós országok a maguk lehetőségeihez mérten is küzdenek a takarmányimport biztosításáért, ezért a **takarmány- és gabonaimportra vonatkozó előírásokon történő lazításra**

tettek javaslatot. A javaslat nyomán az Európai Bizottság az akut hiányt tapasztaló tagállamok számára lehetővé tenné, hogy **olyan harmadik országokból vásároljanak takarmányt, ahol a növényvédőszer-maradékokra vonatkozó maximális maradékanyagszintek (MRL) magasabbak, vagyis az előírások megengedőbbek, mint az uniós sztenderd.** A leginkább érintett termékek esetében lenne erre lehetőség, így a kukorica, a gabona, a napraforgómag, a repcemag, a lenmag és a szója esetében. Néhány ország már jelezte, hogy az elkövetkező hetekben kritikus ellátási problémáik lesznek a takarmányok tekintetében, míg mások közép- és hosszú távú zavarokra figyelmeztettek. A Bizottság javaslata szerint az országoknak biztosítaniuk kell, hogy a behozatalt valóban a rendeltetésszerű célra (főként takarmányozásra) használják fel. *Az MRL szabályok fellazítása elsősorban a magas takarmányárak letörését szolgálja. Ugyanakkor, ha fellazítják ezeket a szabályokat, akkor nehéz megindokolni, hogy ez miként áll összhangban az egészséges ételmiszerrel kapcsolatos elvvel. Ezt követően nehéz lesz megmagyarázni, hogy a piaci zavarok elmúlása esetén miért is vezessék vissza a szigorúbb szabályokat, illetve miért rontják az uniós termelők versenyképességét.*

Kereskedelempolitika

Ukrajna számára a vasút maradt az egyetlen szállítmányozási lehetőség. Ukrajna arra kérte az EU-t, hogy hozzon létre zöld folyosókat az Ukrajna és az EU közötti határon, amelyeken egyszerűsített vámjárássok és ellenőrzések lennének érvényben. Javasolta továbbá az ukrán mezőgazdasági és élelmiszeripari exportra vonatkozó uniós egészségügyi és növény-egészségügyi ellenőrzések ideiglenes leállítását. A Bizottság azonban nem lát lehetőséget erre a megoldásra, sokkal inkább élelmiszersegélyekkel kíván enyhíteni Ukrajna ellátási problémáin, amely nem utolsó szempontként az uniós piacon rekedt készletek helyzetére is megoldást nyújt. Ukrajna továbbá a török hadihajók kereskedelemben való részvételével szeretné feloldani a helyzetet, amelyek a Fekete-tengeren látnák el az országot létfontosságú cikkekkkel.

Törökország geopolitikai szerepe a konfliktussal jelentősen felértékelődött, ezt bizonyítja Németország e heti megállapodása Törökországgal, miszerint új lendületet adnak a kereskedelmi kapcsolatainknak és dolgoznak az EU-val való kereskedelmi megállapodás előmozdításán is, amely az elmúlt években elakadt. *Törökország NATO-tagként, Ukrajna kulcsfontosságú katonai szövetségeseiként és a Fekete-tengert a Boszporusz-szoroson keresztül ténylegesen ellenőrző országgént betöltött szerepe új okot adhat az EU-nak arra, hogy megenyhüljön Ankarával szemben.*

Az **USA**-ban a képviselőház megszavazta az Oroszországgal és szövetségeseivel, Fehéroroszországgal fennálló rendes kereskedelmi kapcsolatok 2024-ig történő visszavonását. A törvény 2024. január 1-jéig felhatalmazná az elnököt a két országgal szembeni vámok emelésére. Arra is utasítanak az Egyesült Államok kereskedelmi képviselőjét, hogy gyakoroljon nyomást más nemzetekre, hogy vonják vissza az Oroszország és Fehéroroszország számára biztosított kereskedelmi kiváltságokat, hogy függesszék fel Oroszország részvételét a Kereskedelmi Világszervezetben, és akadályozzák meg, hogy Fehéroroszország, amely támogatta Oroszország ukrajnai invázióját, teljes jogú tagja legyen a WTO-nak. Kérdéses azonban, hogy a jogszabály az orosz energiaimportot tiltó jogszabállyal párosul-e. Amíg ez nem tisztázódik, az elfogadása és hatálybalépése késhet.

Macron ígéretet tett arra, hogy újraválasztása esetén befektetéseket eszközöl a kulcsfontosságú területeken, hogy garantálja Franciaország jövőbeli függetlenségét. A következő öt évben 100 százalékban francia beszállítói láncokat építene ki az elektromos autók, a tengeri szélenergia és a napelemek számára. Valamint hangsúlyozta, hogy a kormánynak **vissza kell szereznie az ellenőrzést az energialánc több aspektusa felett, az energiaárak szabályozásával, de az energiaipari vállalatok egy része feletti ellenőrzés átvételével is,** amellyel az EDF energiaórás állami felvásárlására utalhatott.